

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 584/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky spoločnosti **EUROFORMA, s. r. o.**, Pri mlyne 1, Michalovce, IČO 46 972 234, zastúpenej advokátom JUDr. Slavomírom Kučmášom, Plynárska 1, Michalovce, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 34/2021 z 30. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súdu dovolacieho označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zároveň sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia.
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:
3. Sťažovateľka sa v postavení žalobkyne v súdnom konaní vedenom Okresným súdom Michalovce (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 22 Cb 181/2015 domáhala proti žalovanému mestu [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“) zaplatenia sumy 39 150 eur s príslušenstvom.
4. Okresný súd rozsudkom č. k. 22 Cb 181/2015 z 10. júna 2019 žalobe v časti priznania istiny vyhovel a v časti príslušenstva – úroku z omeškania žalobu zamietol. Pokiaľ ide o zamietavý výrok, je potrebné uviesť, že okresný súd vychádzal z právneho názoru vysloveného Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v skoršom zrušujúcom uznesení č. k. 2 Cob 71/2018

z 26. novembra 2018, v zmysle ktorého (bod 66) „*Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že v prípade postupu súdu podľa § 451 Obč. zák. povinná strana sa dostane do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia až po výzve na vydanie bezdôvodného obohatenia. Samotné podanie žaloby na súd nie je výzvou na vydanie bezdôvodného obohatenia.*“.

5. Rozsudok okresného súdu napadli odvolaním sťažovateľka, ako aj žalovaný. Odvolanie sťažovateľky smerovalo proti výroku o zamietnutí žaloby v časti uplatňovaného úroku z omeškania, ako aj proti výroku o náhrade trov konania.

6. Krajský súd uznesením č. k. 2 Cob 11/2020 zo 17. septembra 2020 zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľke sumu 39 150 eur, ako aj vo výrokoch o náhrade trov konania. Vo výroku o zamietnutí žaloby v časti úroku z omeškania rozsudok okresného súdu potvrdil.

7. Proti právoplatne rozhodnutej časti – zamietnutiu žaloby vo vzťahu k nároku na úrok z omeškania podala sťažovateľka dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

8. O dovolaní sťažovateľky rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že toto odmietol podľa § 447 písm. f) CSP (nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435).

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka zastáva názor, že najvyšší súd jej odmietnutím dovolania odňal možnosť konať pred súdom. Odôvodnenie napadnutého uznesenia považuje sťažovateľka za nepochopiteľné, nezrozumiteľné a absolútne nedôvodné.

10. Sťažovateľka nerozumie, čo mal najvyšší súd na mysli, pokiaľ uviedol, že o jej dovolaní odmietol rozhodovať z dôvodu, že toto je neprejedateľné.

11. Sťažovateľka nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu o tom, že jej dovolanie obsahovalo tzv. novoty – novú právnu argumentáciu, ktorú v doterajšom konaní sťažovateľka nepoužila.

12. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na to, že už v jej odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 22 Cb 181/2015 z 10. júna 2019 namietala argumentáciu týkajúcu sa spôsobu uplatnenia úrokov z omeškania, kde poukázala okrem iného na znenie § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, vzniká veriteľovi, ktorý si splnil svoje zákonné a zmluvné povinnosti, právo požadovať z nezaplatenej sumy úroky z omeškania vo výške dohodnutej v zmluve, a to bez potreby osobitného upozornenia. Taktiež sťažovateľka poukázala na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (napr. rozsudok č. k. 6 M Obdo 3/2006 zo 14. júna 2007), v zmysle ktorej nárok na úroky z omeškania vzniká *ex lege* bez ohľadu na ich vyúčtovanie a doručenie dlžníkovi, a preto neobstojí argumentácia najvyššieho súdu o novej právnej argumentácii sťažovateľky.

13. Zároveň sťažovateľka nesúhlasí s názorom najvyššieho súdu o tom, že argumentácia sťažovateľky o nepotrebnosti osobitej výzvy dlžníkovi ako predpokladu na vznik nároku na úroky z omeškania z bezdôvodného obohatenia je novým prostriedkom procesného útoku, resp. procesnej

obrany, keďže sťažovateľka nenavrholala vykonanie žiadneho nového dôkazu, neuvádzala nijaké nové skutočnosti ani neuplatňovala nový nárok proti žalovanému a ide len o právne posúdenie nároku na úroky z omeškania. Právne posúdenie veci a vyriešenie právnej otázky netvorí nikdy obsah procesného útoku či procesnej obrany.

14. Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol: «Prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. a nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu tvrdí dovolateľ v tom, keď sa krajský súd stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie, uvedenou v jeho rozhodnutí zo dňa 10. júna 2019, v intenciách rozhodnutia odvolacieho súdu zo dňa 26. novembra 2018, a síce že žalobca v konaní nepreukázal, že vyzval žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia samostatnou výzvou a samotné podanie žaloby na súd nie je výzvou na vydanie bezdôvodného obohatenia. Právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, uvedenej v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 1Cdo/210/2005, 1Cdo/99/2007 a 7MCdo/5/2014, dovolateľ sformuloval nasledovne: „Je potrebné na vznik nároku na úroky z omeškania z vydania bezdôvodného obohatenia zaslať osobitnú výzvu alebo sa za výzvu na vydanie nároku z bezdôvodného obohatenia považuje aj doručená žaloba?...

... V časti, v ktorej malo byť dovolanie žalobcu prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., dovolací súd uvádza, že podané dovolanie je absolútne neprejednatel'né.

Prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. založil žalobca na tvrdení, že odvolací súd (ako aj súd prvej inštancie) nesprávne právne posúdil, keď ustálil, že na vznik nároku na úroky z omeškania z bezdôvodného obohatenia je potrebná osobitná výzva, za ktorú nie je možné kvalifikovane považovať aj doručenie podanej žaloby. Dovolateľ poukázal na odklon rozhodnutia odvolacieho súdu (ako i okresného súdu) od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu uvedenej v jeho rozhodnutiach sp. zn. 1Cdo/210/2005, 1Cdo/99/2007 a 7MCdo/5/2014 a právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu vo vyššie uvedených rozhodnutiach dovolateľ sformuloval nasledovne: „Je potrebné na vznik nároku na úroky z omeškania z vydania bezdôvodného obohatenia zaslať osobitnú výzvu alebo sa za výzvu na vydanie nároku z bezdôvodného obohatenia považuje aj doručená žaloba?“. Dovolateľ je toho názoru, že pôvodný žalobca, obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] žalobou doručenou prvostupňovému súdu dňa 11. septembra 2015 účinne uplatnil (požiadal) voči žalovanému nárok na zaplatenie sumy vo výške 39 150,- eur s úrokom z omeškania vo výške 8,05 eur ročne zo sumy 39 150,- eur od 8. septembra 2015 do zaplatenia...

... K námietke dovolateľa, že pôvodný žalobca - obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] – žalobou doručenou prvostupňovému súdu dňa 11. septembra 2015, účinne uplatnil (požiadal) voči žalovanému nárok na zaplatenie sumy 39 150,- eur s úrokom z omeškania vo výške 8,05 eur ročne zo sumy 39 150,- eur od 8. septembra 2015 do zaplatenia, a teda že odvolací súd (ako aj súd prvej inštancie) nesprávne právne posúdil a od ustálenej dovolacej praxe najvyššieho súdu (uvedenej v rozhodnutiach sp. zn. 1Cdo/210/2005, 1Cdo/99/2007, 7MCdo/5/2014) sa odklonil, keď ustálil, že na vznik nároku na úroky z omeškania z bezdôvodného obohatenia je potrebná osobitná výzva, za ktorú nie je možné kvalifikovane považovať doručenie podanej žaloby, dovolací súd uvádza, že v danom prípade sa jedná o argumentáciu novú, teda novotu (t. j. nový prostriedok procesného útoku/procesnej obrany), ktorú žalobca nijako nevymedzil ani v konaní pred súdom

prvej inštancie v odvolaní (v ktorom tvrdil, že povinnosť platiť úrok z omeškania vzniká pri omeškaní so splnením peňažného záväzku, bez ohľadu na to, čo omeškanie spôsobilo, pretože ide o objektívnu zodpovednosť, pričom výšku úroku z omeškania upravuje ust. § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, tento povinnosť platiť úrok z omeškania priamo ukladá, teda vzniká ex lege), hoci predmetný, podľa žalobcu nesprávny, záver vyslovil odvolací súd už v bode 66 svojho zrušujúceho uznesenia zo dňa 26. novembra 2018, č. k. 2Cob/71/2018-376, a následne v intenciách odvolacieho súdu i súd prvej inštancie v bode 158 rozsudku zo dňa 10. júna 2019, č. k. 22Cb/151/2015-435.

Najvyšší súd zdôrazňuje fakt, že dovolanie nie je možné považovať za ďalšie odvolanie (k tomu vid'. ust. § 366 C. s. p.). Vychádzajúc z dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku dovolací súd konštatuje, že tzv. novoty nie sú v zásade v dovolacom konaní prípustné, pretože dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a režim koncentrácie sporu nepripúšťa od istej fázy uplatňovanie práva novôt (obdobne k tomu 2Obdo/97/2020, 2Obdo/3/2021). Uvedená úprava vyplýva zo zásady, že istota a stabilita, nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Výnimkou je uplatnenie skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Predmetná námietka je prostriedkom procesného útoku žalobcu, ktorej účelom nie je preukázať včasnosť a ani prípustnosť dovolania, preto je v zmysle ust. § 435 C. s. p. novotou, ktorá je v dovolacom konaní neprípustná, z ktorého dôvodu na ňu dovolací súd neprihliadol. Pokiaľ dovolací súd na uvedenú námietku neprihliadol (§ 435 C. s. p.), táto nemohla ani zakladať prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. (obdobne v 3Obdo/18/2021, 5Obdo/5/2021, 1Obdo/24/2020).»

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) dovolacím uznesením najvyššieho súdu, ktorý sa odmietol meritórne vysporiadať s dovolaním sťažovateľky, zastávajúc názor, že toto je neprejednatelné, keďže obsahuje novoty, ktoré bránia meritórnemu prieskumu dovolania.

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom a uznesením najvyššieho súdu:

16. Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým uznesením najvyššieho súdu dospel k záveru, že kľúčový problém je v neporozumení argumentácie najvyššieho súdu uvedenej v napadnutom dovolacom rozhodnutí zo strany sťažovateľky.

17. Najvyšší súd dospel k záveru o nemožnosti prejednať dovolanie sťažovateľky, keďže toto obsahovalo podľa názoru najvyššieho súdu novú právnu argumentáciu, ktorú sťažovateľka v konaní dosiaľ nepredostrela a ktorú najvyšší súd považoval za nový prostriedok procesného útoku.

18. Nová právna argumentácia sťažovateľky mala spočívať v jej tvrdení (obsiahnutom aj v naformulovanej otázke, v ktorej sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) o tom, že za výzvu na vydanie nároku z bezdôvodného obohatenia je potrebné

považovať aj žalovanému súdom doručенú žalobu, a teda nie je potrebné žalovaného osobitne vyzvať samostatnou výzvou na vydanie bezdôvodného obohatenia.

19. Sťažovateľka zastáva názor, že argumentáciu o tom, že za výzvu na vydanie nároku z bezdôvodného obohatenia je potrebné považovať aj žalovanému súdom doručенú žalobu, uplatnila už v odvolaní zo 7. augusta 2019.

20. Ústavný súd sa oboznámil s odvolaním sťažovateľky proti zamietavému výroku okresného súdu. Odvolanie je datované 7. augustom 2019.

21. Sťažovateľka v odvolacej argumentácii tvrdila, že nárok na úrok z omeškania vzniká *ex lege* bez potreby doručenia akejkoľvek výzvy dlžníkovi (povinnosť platiť úrok z omeškania vzniká pri omeškaní so splnením peňažného záväzku bez ohľadu na to, čo omeškanie spôsobilo, pretože ide o objektívnu zodpovednosť, pričom výšku úroku z omeškania upravuje § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, tento povinnosť platiť úrok z omeškania priamo ukladá, teda vzniká *ex lege*).

22. Ďalej sťažovateľka v odvolaní uvádzala, že ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, vzniká veriteľovi, ktorý si splnil svoje zákonné a zmluvné povinnosti, právo požadovať z nezaplatenej sumy úroky z omeškania vo výške dohodnutej v zmluve, a to bez potreby osobitného upozornenia, ako aj to, že predpokladom uplatnenia návrhu na zaplatenie úrokov z omeškania podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka nie je vyúčtovanie tohto úroku a jeho doručenie dlžníkovi.

23. Sťažovateľka teda argumentovala v odvolaní tým, že na priznanie nároku na úrok z omeškania z bezdôvodného obohatenia nie je potrebná nijaká samostatná výzva. Nikde v odvolacej argumentácii sťažovateľky sa nenachádza argumentácia o tom, že doručenie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia súdom dlžníkovi je potrebné považovať za výzvu na vydanie bezdôvodného obohatenia.

24. Celá odvolacia argumentácia sťažovateľky má presne opačný obsah, keď sťažovateľka tvrdí, že nijaká výzva dlžníkovi (a to ani vo forme doručenia žaloby) potrebná nie je, pretože ide o nárok (úrok z omeškania) daný priamo zákonom.

25. Otázkou, či je potrebné na vznik nároku na úroky z omeškania z vydania bezdôvodného obohatenia zaslať osobitnú výzvu na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo sa za výzvu na vydanie nároku z bezdôvodného obohatenia považuje aj doručенá žaloba, sa krajský súd v odvolacom konaní nezaoberal, keďže sťažovateľka takúto odvolaciu argumentáciu neprezentovala.

26. Podľa § 149 CSP prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky. Podľa § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti dovolania.

27. Otázka, či a kedy vznikol nárok na zaplatenie úrokov z omeškania, je otázkou právnou, ktorej vyriešenie je závislé od zisteného skutkového stavu veci. Ten je súhrnom čiastkových skutkových zistení, ktoré si súd obstaral zákonom ustanoveným procesným postupom,

a to buď v konaní na súde na prvej inštancie, alebo pri uplatnení prípustných novôt v odvolacom konaní. V dovolacom konaní je uplatňovanie skutkových novôt explicitne vylúčené, čo súvisí so zákonnou koncentráciou konania (§ 154 CSP). Za nový prostriedok procesného útoku je potrebné považovať taký procesný úkon sporovej strany, ktorý od súdu vyžaduje narušenie stavu koncentrácie konania, napríklad v podobe potreby vykonania ďalšieho procesného úkonu súvisiaceho so zisťovaním skutkových okolností.

28. Tvrdenie sťažovateľky v dovolaní, že podanie žaloby pôvodným žalobcom je potrebné považovať za výzvu na vydanie bezdôvodného obohatenia, považoval najvyšší súd za neprípustný nový prostriedok procesného útoku. Ústavný súd tento názor považuje v okolnostiach veci za akceptovateľný, keďže v podstate ide o nové skutkové tvrdenie odlišné od toho, ktoré sťažovateľka uplatňovala v skorších procesných štádiách, keď tvrdila, že žiadna výzva dlžníkovi nie je potrebná. Nie je prípustné, aby tvrdenie so skutkovou relevanciou bolo po prvý raz uplatnené až v dovolacom konaní a aby sa ním meritórne zaoberal dovolací súd.

29. Ústavný súd v namietanom uznesení nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu.

30. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

31. Z už uvedeného je zrejmé, že aj ostatná námietka sťažovateľky je zjavne nedôvodná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu